

ALEM EF. CRNKIĆ, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Sisak, profesor islamske

U ISLAMSKOM KULTURNOM

PROSTORA ZA NEMUSLIMAN

Razgovarali smo nedavno s glavnim imamom Medžlisa Islamske zajednice Sisak Alemom, ef. Crnkicom. Povod nam je bio ne samo izlazak monografije o 50 godina Islamske zajednice u Sisku, već smo se dotaknuli i drugih zanimljivih tema; od gradnje Islamskog kulturnog centra u Capragu (kod Male porte), ekumenizmu do iseljavanja.

NST: Čestitamo Vam na izlasku Monografije "Islamska zajednica Sisak 1967.-2017.-50 godina kontinuirane misije" koju su, uz vas, napisali Filip Škiljan i Vlatka Dugački, a koju ste krajem prošle godine predstavili u sisačkom Hotelu "Panonija" u nazočnosti najviših predstavnika Islamske zajednice u Hrvatskoj, brojnih uzvanika i gostiju. Kada ste inicirali izradu ove monografije na 272 stranice teksta uz mnoštvo crno-bijelih i kolor fotografija, kao i dokumenata? Tko je vodio pripreme i izdavanje ove vrlo vrijedne monografije za povijest multikulturalnog i multikonfesionalnog grada Siska?

ALEM EF. CRNKIĆ: Srdačno zahvaljujem na čestitki, kao i na mogućnosti da na stranicama NST-a, predstavimo prvu knjigu o muslimanima Siska i okolice okupljenih oko Islamske zajednice u Sisku.

Povodom 50. obljetnice Islamske zajednice u Sisku, koju smo obilježili kroz Svečanu akademiju u Domu INA-e Rafinerije nafte 2017. godine, osjetio sam da nam nedostaje knjiga koja bi dokumentirala i prezentirala povijest i okolnosti nastanka, razvoj i današnje djelovanje Isl. zajednice ili MIZ Sisak, o čemu sam nakon 50. obljetnice intenzivno razmišljao. Susret s dr. Filipom Škiljanom u Sisku jednim drugim povodom i spoznaja da se bavio znanstvenim istraživanjem drugih vjerskih zajednica i nacionalnih manjina u Hrvatskoj, o čemu je iznjedrio nekoliko knjiga te njegovo prihvaćanje da započnemo znanstveno istraživanje o dolasku, prisustvu muslimana u Sisku i institucionalnim djelovanjem kroz Isl. zajednicu, bio je ozbiljan korak ka priprema za pisanje monografije.

OTKRILI SMO DA JE ARHIVSKA GRAĐA IZ U SISKU VRLO BOGATA, OBIMNA I UREDNO ARHIVIRANA

NST: Kako je tekao rad na pripremi i izradi monografije, koliko je trajao? Tko je sve sudjelovao u pripremi i izradi jer za takav stvaralački i izdavački poduhvat treba dosta logistike i suporta: od vanjskih suradnika, do financiranja?

ALEM EF. CRNKIĆ: Najvažnija predispozicija za ozbiljno istraživanje ili pisanje knjige bilo je sagledati arhivsku građu džemata ili Isl. zajednice; koliko je ima, da li je u kontinuitetu i u kakvom je stanju te shodno tome bi se donio pravac daljnjeg djelovanja.

Nakon uviđaja, pregledavanja, na našu veliku radost i sreću, otkrili smo da je arhivska građa Isl. zajednice u Sisku vrlo bogata, obimna, pregledna, uredno sačuvana i arhivirana kroz godine prateći kontinuitet od

samog osnutka Isl. zajednice do današnjih dana, čime su ispunjeni najvažniji uvjeti za pisanje monografije, ali smo imali potrebu i za angažiranje još jedne autorice dr. Vlatke Dugački kako bi podijelili periode za analizu i istraživanje.

Moram napomenuti da se na samom početku nisam prepoznao, niti nametao da budem jedan od autora, dapače, htio sam biti samo inicijator, suport i koordinator ovog za nas iznimno značajnog poduhvata, davajući povjerenje povjesničarima i znanstvenicima da urade taj posao. U jednoj fazi istraživanja, osobna znatiželja me ponukala da iščitam arhivsku građu o prvim počecima i okolnostima nastajanja Isl. zajednice u Sisku, posebno u kontekstu rada i djelovanja imama prije mene jer sam želio "iz prve ruke" saznati kroz kakve su sve izazove, poteškoće prošli moji prethodnici te sam kroz to iščitavanje i istraživanje bilježio neke pojedinosti i zanimljivosti iz rada prethodnih imama s kojima su obilježili svoj period djelovanja. Na kraju, kada sam poslao tekst dr. Škiljanu i dr. Dugački, inzistirali su da zajedno s njima budem jedan od autora jer, kako su rekli, dao sam "soka" cjelokupnom pisanju, duše i srca, čime je sve postalo još zanimljivije za običnog čitatelja.

Pored toga, smatrao sam da je važno za čitatelja koji nije musliman, a monografija je namijenjena svima koji žele obogatiti svoje znanje o muslimanima Siska, da imamo i pojmovnik vjerskih pojmova koji prate tekst te sam i u tome dao osobni doprinos, i on se nalazi u fusnotama teksta.

NST: Po iskazima sudionika, pripremili ste dostojno predstavljanje monografije u Hotelu "Panonija" u Sisku. Koga biste istaknuli kao zaslužne za tu prezentaciju i za izniman uspjeh tog događaja?

ALEM EF. CRNKIĆ: Promocija i predstavljanje monografije u Hotelu "Panonija", istom mjestu gdje smo predstavili i prvu halal kuharicu "Iz Nahline halal kuhinje", bila je, zaista, izvan svih naših očekivanja, kako po broju prisutnih, oko 170 ljudi, tako i po ugodnom ambijentu, atmosferi koja se osjetila. Sami autori su istaknuli kako nisu prisustvovali masovnijoj promociji jedne knjige.

Te noći u "Panoniji" je bila prisutna Islamska zajednica u Sisku kroz 50 godina baš kroz ljude. Kako? Odazvali su se potomci prvih osnivača Isl. zajednice u Sisku, djeca, unučad, supruge i okupila se većina imama koji su djelovali u Sisku: Arif ef. Bajrić, Ishak ef. Alešević, Fuad ef. Karaga i moja malenkost.

Važnost događaju prisustvom su dali gradonačelnica Grada Siska, ali i izaslanik gradonačelnika Grada Cazina i izaslanica Općine Bos. Krupa. Grad Sisak i Grad Cazin bili su i pokrovitelji izdavanja monografije, što ima svoju simboliku, grad Sisak je grad gdje su generacije muslimana dolazile da pokažu svoju marljivost, i radišnost, umijeća i vještine, izgrađujući ovaj grad, ali izgrađujući i svoje obitelji, a potom i braneći ovaj grad, davajući svoje zdravlje i živote, a grad Cazin je simbol svih gradova, općina i mjesta iz Unsko-sanskog kantona, odakle je većina

prijašnjih i sadašnjih generacija dolazila.

Drago mi je da su se na poziv za promociju, pored autora, odazvali i naši recenzenti: muftija dr. sc. Aziz Hasanović, koji je vrlo inspirativno govorio, kao i prof. dr. Adnan Jahić s Filozofskog fakulteta iz Tuzle.

Kolektiv MIZ Sisak, kolegice vjeroučiteljice Amila Škorić, Ilvana Crnkic i Azra Mulabdić, uz suport dizajnera monografije i fotografa Midhata Mulabdića, bili su glavni tim koji je zaslužan za sveukupan ambijent promocije.

PREZENTIRALI SMO LJUBAV I OSJEĆAJ PRIPADNOSTI SISAČKIH BOŠNJAKA SVOM IDENTITETU

NST: Koliko ste zadovoljni obavljenim poslom: sadržajem, izgledom, reakcijama povijesne struke s obzirom na dokumentaristički karakter, s mišljenjima vaših džematlija (vjernika islamske vjeroispovijesti), javnosti? Koliko ste ostvarili svoje ciljeve izdavanjem ove monografije?

ALEM EF. CRNKIĆ: Nakon promocije i posebno nekoliko dana poslije, pristiglo je mnogo usmenih i pisanih čestitki, obzirom da je ovo prva znanstveno-dokumentarističko-istraživačka knjiga o muslimanima Siska i okolice, ništa nismo prepuštali slučaju pa smo željeli svemu dati posebnu vrijednost, od samog formata, izgleda, dizajna, itd.

Naslovnica je s motivima idejnog projekta budućeg Islamskog kulturnog centra u Sisku jer smo tokom istraživanja otkrili kako prvi dokument u kojem se spominje potreba za izgradnjom džamije u Sisku datira iz 1969. godine, što implicira da je izgradnja džamije najdugovječiji san sisačkih muslimana.

Pored 272. stranice, monografiju obogaćuje preko 30 skeniranih i objavljenih originalnih dokumenata te skoro 300 fotografija manjeg ili većeg formata, što daje slikovit prikaz vremena i dojam o kojem se piše.

Korišteno je i navedeno u izvorima oko 100 dokumenata, 30 mrežnih stranica, 8 knjiga i 9 periodičnih publikacija.

Najvažniji ciljevi izdavanja monografije su ostvareni, a jedan od njih je otrgnuti od

zaborava ili kako sam istakao na promociji, "očistiti i osvijetliti zaruslu stazu ili put od korova i raslinja koji bi se uskoro izgubio jer su stari arhivski dokumenti već odavno poprimali žutu boju".

Cilj je bio, posebno radi budućih naraštaja, prezentirati kakvu su ljubav i osjećaj pripadnosti svome identitetu, imale prijašnje generacije, prolazeći kroz različite kušnje, izazove i poteškoće da bi izgradili respektabilnu Zajednicu koju smo naslijedili od njih i razvijamo je u novom smjeru.

Zato je monografija i naš dug prema njoj, kako bi iskazali poštovanje, zahvalnost za sve ono što su učinili kako bi se Zajednica dalje razvijala.

U simboličnom značenju, monografija je ogledalo u kojem se ogledamo; naše svijetle početke, prve korake, ogledalo u kojem se vide i naše bore i sijede zbog briga i neizvjesnosti, ali i nasmijana, radosna, ispunjena lica, punina i bogatstvo duše, razdragana srca ispunjena pozitivnim emocijama; ova monografija je ogledalo nade, želja, jasnih i preciznih ciljeva te na kraju postignuća, rezultata koja su praćena iskrenim, čvrstim motivima, ustrajnošću, energijom, entuzijazmom i požrtvovnošću...

Monografija - to smo mi, svi zajedno, okupljeni oko trajnih vrijednosti koje promičemo od početka do danas, a posebno želimo promicati kroz buduću Islamsku kulturnu centar u Sisku.

NIKAD NE SMIJEMO ZABORAVITI DOPRINOS BOŠNJAKA U OBRANI SISKA U DOMOVINSKOM RATU

NST: Kako danas gledate na brojnost islamskih vjernika Bošnjaka, Albanaca i Roma u gradu Sisku i vašem džematu u odnosu na ukupan broj Bošnjaka / Muslimana na ovom području? U monografiji navodite da su Bošnjaci u Sisak uglavnom doseljavali iz Bosanske krajine. S kojih ih je područja najviše doselilo u naš grad? Vaši poštovani roditelji su se s Vama nedugo nakon što ste se rodili, doselili, na primjer, iz Bosanske Gradiške. Koliko su se Bošnjaci uspjeli integrirati u sisački gradski urbani kolektivitet u kojem ima više od 90 posto Hrvata i katolika?

ALEM EF. CRNKIĆ: Prisustvo muslimana u Sisku seže duboko u povijest. Na gradu "Tomo Sopic" za najdugovječiji obrt na prostoru grada Siska na svečanoj sjednici Udruženja obrtnika grada Siska 2016. godine primila je albanska muslimanska obitelj, odnosno Agron Sulejmani, čiji obrt u kontinuitetu radi od 1923. godine, nešto kasnije obrt otvara i obitelj Idrizi. Dakle, prve muslimanske obitelji albanske nacionalnosti dolaze u Sisak, otvaraju slastičarstvo i doprinose gospodarskom razvoju grada Siska. Dr. Škiljan je istraživao prisustvo muslimana u Sisku unazad 100 godina i već 1921. godine na području grada Siska živi 5 osoba islamske vjere, u Kotaru Sisak 14 muslimana, a na području općine Letovanić 11 muslimana. Zanimljivo je da su 1920-tih godina vojni rok u Sisku služile 154 osobe islamske vjere.